

Smittevernveileder: Bransjestandard for kirkelig undervisning og annet barne- og ungdomsarbeid i Den norske kirke

Publisert: 06/05/2020

Sist oppdatert 6. mai 2020

1. Innledning og sammendrag

Smittevernveilederen er utarbeidet av KA Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter i samarbeid med Kirkerådet, Norges kirkevergelag og Bispemøtet. Veilederen har vært drøftet med aktuelle fagforeninger på kirkelig sektor. Veilederen er i samsvar med Folkehelseinstituttets smittevernveiledning.

Denne veilederen må ses i sammenheng med [«Smitteveileder for gudstjenester og kirkelige handlinger i Den norske kirke»](#).

Veilederen gir råd om smittevern når fysiske samlinger for barn og unge i menighetene, gradvis og planmessig, skal igangsettes. Den enkelte virksomhet må selv vurdere hvordan smitteverntiltakene kan tilpasses lokale forhold.

Veilederen omfatter aktiviteter for barn og unge som skjer i regi av Den norske kirke. For tiltak i menighetens lokaler som skjer i regi av en frivillig organisasjon e.l., så vil denne organisasjonen selv måtte ta ansvar for å sikre at tiltakene gjennomføres på en smittevernlig forsvarlig måte. Vedkommende arrangør må i tillegg sørge for renhold gjennomført etter de standarder som denne veilederen legger opp til. For tiltak som skjer i et avtalt samarbeid mellom menigheten og en frivillig organisasjon, må begge parter ta ansvar for nødvendige smittevernstiltak i tråd med rammer lagt i samarbeidsavtale e.l.

Veilederen er gyldig fra publiseringsdato 6. mai 2020 og vil bli oppdatert i tråd med nye anbefalinger og restriksjoner fra nasjonale helsemyndigheter.

Det legges til grunn at gjenåpning av menighetenes trosopplæring skjer *gradvis og planmessig*, ut fra en samlet lokalkirkelig vurdering av menighetenes behov og ressurser. Følgende *anbefalinger* gis fra nasjonalt hold:

1. Oppretthold kontakt med barn og unge på ulike digitale plattformer, med særlig oppmerksomhet på barn og unge i sårbare situasjoner.
2. Ved oppstart av fysiske samlinger for barn og unge, prioriteres arbeidet med årets konfirmanter.
3. Utendørsaktiviteter innebærer mindre smitterisiko. Det anbefales derfor en omlegging av aktivitet fra innendørs til utendørsaktiviteter der dette er mulig.
4. Leirer for barn og unge våren/sommeren 2020 bør vurderes avlyst da dette innebærer økt smitterisiko rundt reise, overnatting, felles matservering m.m. Dette inkluderer også konfirmantleirer.
5. Unngå at arrangementene inneholder fellesmåltider. Dersom det er behov for måltid/servering anbefales det at den enkelte bes om å ta med egen mat og drikke.

Ettersom smittevernsituasjonen forutsetter nye HMS rutiner, god opplæring av ansatte og frivillige, og økt ressursinnsats ved gjennomføring, bør det gjøres realistiske og helhetlige vurderinger av tidspunkt for oppstart av hele bredden av aktiviteter i menighetene. Det vises til pkt. 3 for nærmere beskrivelse av anbefalt beslutningsprosess.

Smittevernet i forbindelse med menighetenes arbeid med barn og unge, bygger på fem hovedprinsipper, og utdypes under kapittel 4, *Smitteforebyggende tiltak*.

1. Syke personer skal ikke delta på fysiske samlinger
2. Gode rutiner for hygiene, håndvask og renhold
3. Minst mulig felles bruk og berøring av inventar og utstyr
4. God avstand mellom alle deltakere og ledere
5. Nok voksne til stede

2. Målsetting

Gudstjenester og kirkelige handlinger er Den norske kirkes kjernevirksomhet og har en sentral rolle i mange menneskers liv, også for barn og unge. Det er derfor av stor betydning at kirkebyggene nå åpnes og at det kan tilbys gudstjenestefelleskap også for barn og unge.

Denne veilederen gir råd og anbefalinger om hvordan Den norske kirke kan gjennomføre også andre samlinger med barn og unge på en smittevernfarelig forsvarlig måte. Når en nå gjenåpner kirkene for trosopplæring og andre samlinger for barn og unge, skal denne veilederen bidra til å hindre spredning av covid-19.

Aktiviteter for barn og unge i Den norske kirke er svært varierte både i arbeidsform og i hvilke fysiske lokaliteter aktivitetene skjer. Aktivitetene spenner fra babysang, barnegrupper, speider, kirkeovernatting og barnekor, til konfirmantundervisning, ungdomsarbeid, pilgrimsvandring, gudstjenestearbeid med barn og unge, og leiararbeid, m.m. På grunn av bredden i arbeidet presiseres det at hver aktivitet må planlegges og gjennomtenkes godt, slik at smittevernreglene i denne veilederen overholdes. Hver aktivitet/tiltak skal ha en prosjektleder (kateket/menighetspedagog/prest e.l.) som er ansvarlig for gjennomføring av tiltaket og at det blir gitt nødvendige instruksjoner til andre ledere, frivillige og deltakere.

Særlig i oppstarten vil det være merarbeid for flere involverte parter. Det må etableres nye rutiner rundt renhold av lokaler, rutiner for håndvask og hygiene, etablere god praksis for å holde en meter avstand mellom hver person, osv. For å ivareta smittevernreglene vil det, særlig når barn og unge deltar, være behov for økte ressurser i form av praktisk tilretteleggelse, mer renhold og forsvarlig bemanning.

Gjenåpning av aktiviteter for barn og unge bør derfor skje gradvis og kontrollert. Selv om Den norske kirke sentralt gir noen tydelige anbefalinger om hvilke aktiviteter som bør prioriteres, understrekes det at det er menighetsrådet som planlegger og prioriterer gjenåpningen, se mer om dette i avsnitt 3 om *ansvar og avgjørelsesmyndighet* i denne veilederen.

I denne forbindelse viser vi også til Den norske kirkes ressursbank www.ressursbanken.no for konkrete råd, tips og anbefalinger om gjennomføring av kirkelig undervisningsarbeid i Den norske kirke, i en situasjon med ekstraordinære tiltak tilknyttet Covid-19.

3. Ansvar, avgjørelsesmyndighet og medbestemmelse

Utgangspunktet for gjenopptagelse av menighetens trosopplæring, vil være den gjeldende vedtatte trosopplæringsplan, og eventuelt andre planvedtak i menighetsrådet. Det er menighetsrådet som i dialog med kirkeverge/daglig leder, avgjør når aktiviteter for barn og unge kan gjenåpnes på en planmessig og forsvarlig måte. Prosten involveres i spørsmål om gjenåpning av tiltak for barn og unge der også prester deltar i arbeidet. Dette krever god samordning mellom menighetsråd, kirkelig fellesråd/kirkeverge og sokneprest/prost. Det er viktig at gjenopptagelsen av aktiviteter er realistisk med tanke på den totalte ressursituasjonen i menigheten.

Kirkelig fellesråd er ansvarlig for å etablere internkontrollrutiner som sikrer at innemiljøet i de kirkelige lokalene fremmer helse, miljø og sikkerhet, og forebygger sykdom. Fellesrådet har derfor ansvar for å sikre forsvarlig renhold av byggene som ivaretar nødvendige smittevernhensyn. Ved bruk av andre lokaler må det være avklart hvem som sørger for forsvarlig renhold på tilsvarende måte.

Ansatte skal få opplæring av arbeidsgiver i å gjennomføre nødvendige smitteverntiltak som beskrevet i denne veilederen. Arbeidsgiverne (ved kirkeverge og prost) anbefales om å samarbeide om felles opplæringstiltak for ansatte som normalt samarbeider om den kirkelige oppgaveløsning. Det presiseres at ansvarlig fagperson (kateket/menighetspedagog/prest e.l.) for aktivitetene tas med i risikovurdering og planlegging av lokale smitteverntiltak rundt de ulike tiltakene.

Smittevernfarelig drift innebærer også at alle som bidrar i, og deltar i arbeidet med barn og unge, samarbeider godt. Dette inkluderer også arbeidet for å innarbeide nye rutiner for renhold. For å sikre at alt arbeid i menighetens regi skjer på en forsvarlig måte, må menighetsråd og ansatte innen arbeidet for barn og unge, avklare hvordan frivillige medarbeidere skal få nødvendig informasjon og opplæring.

Som arbeidsgiver har kirkelig fellesråd v/kirkeverge ansvar for at arbeidsmiljøet for egne ansatte er fullt ut forsvarlig, jf. aml. § 4-1. Tilsvarende ansvar har prost for prester som deltar i menighetens arbeid overfor barn og unge. Som største arbeidsgiver har fellesrådet v/kirkevergen også hovedansvar for å samordne HMS-arbeidet. De ansatte har medvirkningsplikt og skal bidra både til å gjennomføre og følge opp virksomhetens HMS-arbeid, jf. aml. § 2-3.

Før det åpnes for å igangsette arbeid for barn og unge, skal det skje en drøfting med lokalt tillitsvalgte og verneombud. Denne drøftingen skal dokumenteres med et referat. Av hensyn til forutsigbarhet og muligheten for planlegging, bør det etableres god dialog med den enkelte ansatte og eventuelle frivillige som har barn og unge som sitt ansvars- og arbeidsområde. Tilsier situasjonen at det også vil være nødvendig å gjøre endringer i den enkeltes ansvars- og arbeidsoppgaver, stilles det særlig krav til informasjon og dialog. Det vises her til en felles uttalelse mellom KA og partene avgitt 25. mars 2020: <https://www.ka.no/sak/article/1543692>.

4. Smitteforebyggende tiltak

Aktiviteter må gjennomføres i tråd med helsemyndighetenes anbefalinger og råd. Situasjonen endrer seg hyppig, og det vil derfor kunne bli behov for å lempe på enkelte smitteverntiltak, stramme inn eller innføre nye tiltak. Denne veilederen og nettressurser som ligger på KAs hjemmeside vil oppdateres fortløpende etter hvert som situasjonen tilsier det.

4.1. Syke personer skal ikke delta på fysiske samlinger

- Symptomer på Covid-19, særlig hos barn, kan være milde og vanskelige å skille fra andre luftveisinfeksjoner. Derfor skal barn og unge holde seg hjemme selv ved milde luftveissymptomer og de må ha vært symptomfri i 1 døgn før de deltar på fysiske samlinger.
- Dersom sykdom oppstår skal barnet hentes så fort det lar seg gjøre. Aktiviteten avlyses umiddelbart. Barnet venter på et eget rom sammen med en voksen, eller ute der det ikke er andre personer. I etterkant rengjøres rom, toalett og andre områder der barnet har oppholdt seg med vanlige rengjøringsmidler.
- Alle ansatte og frivillige må vurdere egen helsetilstand med hensyn til symptomer på akutt luftveisinfeksjon, og unngå å delta i aktiviteter for barn og unge. Ansatte, frivillige og barn må forlate arbeidsstedet umiddelbart dersom de utvikler infeksjonssymptomer.

- På kirkens hjemmesider og i kontakt med deltagere må det informeres tydelig om at de som kan være korona-syke, har symptomer på luftveisinfeksjon eller er i karantene, ikke kan delta i kirkens barne- og ungdomsarbeid. Det bør samtidig informeres om kirkens trosopplæringsstilbud på nett og kontaktinformasjon til en kirkelig trosopplæringsmedarbeider.
- Ansatte og frivillige har et særlig ansvar for å følge myndighetens råd om karantene og isolering ved utvikling av egne symptomer eller ved nærkontakt med mennesker med påvist smitte.
- Med tanke på smittesporing skal ansvarlig arrangør ha oversikt over alle deltakere, ansatte og frivillige som deltar på arrangementet. Liste med kontaktinformasjon skal alltid foreligge.

4.2. Gode rutiner for hygiene og håndvask

- Sørg for at kirkens barn og unge får tilpasset og god informasjon om hvilke smitteverntiltak de må følge, for eksempel i form av plakater med tegninger eller enkle tekster.
- Legg til rette for god håndvask med såpe og vann før og etter aktivitet. Hendene tørkes med engangs papirhåndklær.
- Hvis håndvask ikke er tilgjengelig (for eksempel ved utendørsundervisning) brukes våtservietter og alkoholbasert desinfeksjon (håndsprit).
- Håndvask for barn under skolealder skal som hovedregel skje med en voksen til stede.
- Oppfordre barna til å bruke tørkepapir eller albuekroken når de hoster eller nyser.
- Vaske hender etter hosting/nyser og toalettbesøk.

4.3. Godt renhold

- Aktiviteter forutsetter rutiner for rengjøring. Rutinene skal være kjent i kirken og andre menighetslokaler ved oppslag, og gjelder alle rom som benyttes.
- Det anbefales god, generell rengjøring av lokalene. Vanlige rengjøringsmidler kan benyttes.
- Dersom kirkens toaletter skal være tilgjengelige, må de rengjøres før og umiddelbart etter en samling.
- Dørhåndtak, vaskeservanter, trappegelendre og andre gjenstander eller kontaktflater som hyppig berøres bør rengjøres etter samling. Etanolbasert desinfeksjonsmiddel kan brukes på ellers rene flater, men vær oppmerksom på at dette ikke er tilstrekkelig ved synlig skitne overflater. Synlig skitne overflater må derfor rengjøres før eventuell bruk av desinfeksjonsmidler i tillegg.
- Dette gjelder også orgel, alterbord, talerstol, mikrofoner, høytalieranlegg, flater i sakristiet hvis flere benytter dette.
- Utstyr som er brukt, rengjøres før neste bruk. Dette er særlig viktig med tanke på leker, matter og annet materiell som barna tar på. Vurder om noe bør fjernes (bamses o.l.).
- Salmebøker benyttes ikke. Bruk programark eller lysbilder.
- Håndsprit skal alltid være tilgjengelig.
- Vær bevisst på at ulike materialer og overflater tåler ulik rengjøringsbehandling slik at ikke kulturminner ødelegges.
- Merking med tape e.l. må ikke ødelegge underlaget.
- For retningslinjer om øvrig renhold av lokaler før og etter samlinger med barn og unge i kirkerommet, se KAs veiledning «Bruk og rengjøring av kirkerom i forbindelse med covid-19».

4.4. Minst mulig felles bruk og berøring av inventar og utstyr

- Begrens bruk av fysisk materiell som leker, tegnesaker og bøker til et minimum. Når det likevel er materiell i bruk, sørg for ekstra godt renhold.
- Læremateriell som bøker, bibel og skrivesaker tas med hjemmefra.
- Gjenstander og overflater skal rengjøres etter bruk.
- I den grad det er mulig oppfordrer vi til utendørsundervisning. Ha alltid med rikelig med håndsprit.

4.5. Avstandsregler og nok voksne til stede

- Gjør rommet klart. Lokalet skal vært klart i forkant av en samling, felles rigging både før og etter en samling må unngås. Rommet kan deles inn i soner, slik at det er lettere for barna å holde avstand. Bruk et egnet lokale som er oversiktlig, enkelt å rengjøre og stort nok til å overholde avstandsbestemmelsene. Oppstart og slutt, aktiviteter og pauser må planlegges slik at deltakerne kan holde minimum 1 meter avstand under hele arrangementet.
- Unngå nærkontakt. Nasjonale myndigheter tillater fra 07.05.20 at en ansvarlig arrangør kan samle inntil 50 personer, med minimum 1 meter avstand mellom personene. Det er likevel sjelden tilrådelig å samle så mange barn og unge på ett sted med hensyn til risiko for spredning av Covid-19. Det anbefales derfor at undervisning og samlinger skjer i mindre grupper, og at det er tilstrekkelig antall voksne til stede som ser til at smittevernreglene overholdes.
- Nok voksne til stede. Hva som er tilstrekkelig antall voksne i kirkens barne- og ungdomsarbeid, vil variere med alder på barna, aktivitetens karakter, romfasiliteter og eventuelle ekstra oppfølgingsbehov knyttet til gruppen. Vi anbefaler å begrense størrelsen på grupper der det er mulig. Barn under skolealder skal alltid følges av en voksen. Når det gjelder samlinger for barn og unge i skolealder, skal det alltid *minimum* være to ledere til stede. En av lederne skal være ansvarlig for at smittevernreglene overholdes, og at det føres liste med kontaktinformasjon over alle deltakerne.

Lenker:

- [Folkehelseinstituttets side om arrangementer og samlinger](#)
- [Smitteveileder for gudstjenester og kirkelige handlinger](#)
- [Vask av kirker](#)
- For oppdatert informasjon om covid-19: www.helsenorge.no og www.fhi.no
- [Ressursbanken](#)